

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ДОБРО НАМ ДОШЛИ!

Добро нам дошли, Свијетли Гости са највишег словенског сјевера, на крајном словенском југу!

Добро нам дошао, Дични Рођаче Царски, у Твојој крсној тазбини!

Сретно ти виђеније са свијетлијем Тастом и Таптом, са Шурама, Свастима и Пријатељима!

Добро дошао из највише Царевине овога свијета, у малену, скровиту постојбину Твоје Свијетле Љубе!

Малена је, ал' је одњивила јунаке, којима би се поносила и она највиша и најсиљнија војска овога свијета, у којој си Ти Војвода.

Народ црногорски у Теби поздравља Представника и Посланика славне војске Рускога Цара, те непобједиве узданице свијех нас; у Теби поздравља породичку и владалачку потврду и посвету неконског и непромјенитог побратимства, између јунака Граховца и Вучјег Дола и оних неуморних побједника, којима се не могу ни изређати славна дјела и вјековита разбојишта.

Добро нам дошао!

Добро нам дошла и Ти, Снахо Царска, у Свој завичај, који Те је одњибио! У Свој Племенити Род, који Те је тако дивну родио и одгојио!

Добро дошла у наручја Својих Драгих Родитеља, Своје Миле Браће, Сестрица, Твојих Жуђеница!

Нека Те утјеше, што не видиш више међу Њима, што на овом свијету више не налазиш Ваше дичне, Ваше непрекаљене Зорке!

Њена Вас блажена душа гледа с рајских висина, молећи Свевишњег, да не скида никад свога благослова са Вас.

Добро нам дошли!

Вас овдје не чека Цариград, који Вас је ономад угостио у својим царским дворима свакојим својим изобиљем, наслаганим толикијем вјековима и народима: Вас овдје чека родитељска и својска милостина. Вас овдје чекају отворена срца свега народа, прегалачка срца, која су готова у сваки час уложити и погинути за ону мисао, којој сте Ви најљепша и најприкладнија слика и прилика.

Добро нам дошли!

Жељно очекивани од Свијетлијех чланова Узвишеног Владалачког Дома, главара и представника Црне Горе и црногорског народа и најусрдније дочекани од свијех и свакога, дођоше у добром здрављу, у ове наше кршине, данас у 3 часа 15 минута по подне: Њихова Императорска Височанства Ђорђевић Максимилијановић, Књаз Романовски, Војвода Лајхтенбершки и Књагиња Стана Николајевна са Својим Свијетлим Сином, Сестром и пратњом.

Још у четвртак после подне пођоше у сретање Високим Путницима да Их на Његушима дочекају: Његово Височанство Књаз и Господар, предсједник Вел. Суда, г. вој. Церовић, руски отпавник послова при нашем Двору г. Ш. Д. Вурцел, полковник Н. Р. Овсјани и чета гардиета на којима. Истог дана пођоше на сретање у Котор: Црни ађутант Његово Височанства, г. Благо Петровић, секретар војеног министарства г. офицер Јанко Вукотић и други. На Цетиње дођоше у четвртак да Високе Путнике дочекају: већи дио главара, војвода и представника црногорских, мухамеданска депутација и два батаљона војске из оближњих мјеста. Очекујући Високе Путнике војска је мановрисала на цетињском пољу. Наша Пријестоница окитила се веселим знаковима, а цетињско грађанство стојало је спремно за свечани дочек.

Данас у 2 часа по подне почеше се окућати на великој пијаци пред Свијетлијем Двором: сви министри и великодостојници, војводе и главари, придворни чиновни, чланови Великог Суда, све чиновништво, васпитанице вишег дјевојачког Института са начелницом и наставницама, сва школска омладина са својим наставницима, чета перјаника и почасна компанија цетињских војника са барјацима и музиком.

Циком у 3 часа и 10 минута, топови са табије заграваше и звона са свијех наших цркава огласише, да су Високи путници вароши на уласку. Читава маса народа нагомила се кроз главну улицу, да је тешко било проћи коњаницима и колима. Командири заповједише војницима и перјаницима пред прса, а музика засвира: „Боже Царя храни“. У тај час дојуреше у првијем колима: Његово Височанство Књаз и Господар са Његовим Императорским Височанством, Георгијем Максимилијановићем; у другим колима: Њено Императорско Височанство Књагиња Стана Николајевна, Велики Војвода Зетски Књаз Мирко, Његово Имп. Височанство Књаз Александар Георгијевич и сестра Њ. И. В. Грофица Јелена Шереметијева; у трећим колима довезла се почасна Двојска Дама Њеног Имп. Височанства, Г-ђа Вјера Некљудова. — Кроз гомале народа који весело клицаше, Високи Путници пројуреше кроз велику пијаци и одоше у саборну цркву да се поклоне њивоту Св. Петра. Пред црквом Их је дочекао у црвеној одежди Преосвећени Г. Митрополит са свештенством. После св. молитве Високи Путници повратеше се у варошама у Свијетли Двор, где су дочекани од: Њеног Височанства Књагиње Милене, Њиховијех Свјетлости Пријестолонашљединика Књаза Данила, Књаза Петра А. Карађорђевића и свијех чланова Владалачког Дома. Бурно клицање „Живјели“ окупљенијех високи лица пред Свијетлијем Двором, нида престајало није. Грување топова, звоњење звона и миловучна свирка наших музичара раздијегала се по цетињском пољу. Одупљењу краја не бијаше.

Оволико за данас; у првом броју више.

Нико није у Бечу тако славно дочекао, као њемачки Цар Вилхелм II — тако кличу њемачке новине. На ипак су се многи зачудили, шта при дочеку није било ни једног аустријског министра, без Калнокије. На ипак је Цар Вилхелм кроз накићени Беч управо протрчао, зауставио се један час у Шенбруну да мало заложу, па једанак, са Кесарем и саским Краљем, у лов у планину, гдје је царске ловне дочекала така међава, да су једва што уловили. Тек што је њемачки Цар убио прву дивокозу, узео је перо у руку да потпише указ, којим отпушта досадашњег војног министра, а поставља другог.

* * *

Много се ових дана пискарало по новинама, и словенским и страним, о чланцима некадашњег руског дипломате и сада новинара, Татишчева, у „Новом Времену“ у којима пише о свом путу у Сриједац и о својим разговорима са Стамбуловим и другим политичким лицима у Бугарској, те предлаже, како би се Бугарска могла измирити с Русијом. На то „Варшавски Дневник“ одговара овако:

Русија је створила Бугарску и дала јој живот. Непријатељи Русије одвојили су њезин створ од ње. Тамо је данас влада Стамбуловско-Кобурговска, која држи на род у покорности помоћу тољаге, и ради противу Русије и Словенства. Од Русије се тражи да се покори и помири са противруским стањем ствари у Бугарској, да се покори Стамбулову и Кобургу за то, што знају тако лијено да се играју избора и да побјеђују, и што Русија мирно посматра све шта се тамо ради. Али мислити тако, то је глупост, и захтијевати то, то је безобразлук. Скоро десет година владали су у Србији напредњаци, који су водили несрпску и несловенску политику, па се Русија није марила са стањем у Србији, нити је радила противу њега. Напредњачко доба проживјело се; свјесни српски народ тако га је оборио, да је и сам законити владар последице дао оставку. Правда и морал, увијек су напосљетку побеђивали, те ће побједити и ово стање у Бугарској. Стамбуловско и Кобурговско вријеме преживјеће свој вијек у Бугарској и срушиће се. Русија се не ће мирити с њим, нити радити против њега, јер нема потребе за то.

(Ми то доносимо по „Срп. Гласу“, јер „Варшавски Дневник“ не долази нам од неко доба.)

* * *

Готово на сами дан доласка њемачког Цара, био се у Бечу велики изборни бој између Јевреја и њихових пријатеља, и антисемита (супарника Јевреја). И ако у овога пута антисемите надвадале у многијем крајевима гдје су прије били јачи „либерали“, ипак је баш тај напредни напор „хришћанских“ странака највише признање великој снази, умној и привредној, јеврејскога живља у Бечу и у свој Аустрији. И у Угарској била је велика вика на Јевреје, и на неким мјестима дивао се народ на њих да их побије. Но сад је тај покрет сасвим суетао, те се може рећи да је сад Угарска пона „објетована земља“ јеврејска. До душе, и право је: „Ум царује, снага аргатује.“

* * *

Кад смо већ при Угарској, да споменемо све крупније догађаје тамошње од прошле нејдеље.

У прошли понедјељник, 6 октобра по нов., освештао се у Араду споменик тринаесторици „мученика“. То су оне војводе мађарског устанка на Кесара, 1848-е, што су их Руси заробили 1849-е те их предали Кесарским генералима који их осудише на смрт. Четворица су мушкетари, а остали су објешени, 6 октобра 1849-е. Међу објешенима био је и Србин *Дамјанин* (Збиља: Кољено Дамјанића као да још није изумро. Ту скоро, при мановрама близу Вудима, напало је неки *Јовановић*, добровољац-годишњак и наредник у резерви, Кошуту, и за то је осуђен на робију. Тако бар јављају њемачке новине, а „Frankfurter Zeitung“ има

чланак о томе догађају. Мађарских новина овдје немамо. Може лако бити да ће се тај осуђеник иза неколико година славити као мученик). На споменик положен је вијенац и у име угарског земаљског сабора, по предлогу пријатеља Кошутова Хелфије, а по пристанку вр угарске владе, на уста њена предједника грофа Сапарије.

У очи саме те светковине одустао је од Кошутове странке познати Гавр. Угрон, и повео је са собом њих 15 нар. посланика, из разлога, што је странка више нагињала правцу год. 1849-е но 1848. јер ова још није била прекинула са Кесарем као она. Као што се мисли, Угрон је то учинио за то да би могао такше доћи на владу. Тамаи он у ријечи, кад ал' и садашња се влада клања „мученицима“ од 1849 е, те тим, посредно, одаје почаст начелу и правцу, за који су они погинули. Можда се Угрон сад и каје; но што би — би.

Но тим није изцрпена сва радост у Мађарској.

Прошле недјеље поднио је мађ. министар финансије зем. сабору државни прорачун за год. 1891, по коме ће бити сувишка 4040 фиорина. Кад се узме, да је прије десетак година министар финансије гроф Сапарија, садашњи предједник, имао неких 50 милиона дефицита, мора се признати да је то прекрасан, управо нечувен напредак. Све новине поју „осана“! Како с у Бечу још ланих постигао сувишак, пошто је мађарски министар у Беч, и договарао се с аустријским о изравнању валуте, те да фиорин карте вриједи колико фиорин злата. Да Бог да! Сав тај успјех признаје се садашњем мађарском министру финансије. Име му је Векерле (Weckerle), а наистину више би му доликовало, да га прозову Neckerle (према Некеру, славном министру финансије Лудвика XVI).

* * *

Па ипак је ових дана цијена злату почела нагло расти, а фиорину опадати: за два дана скочио је наполеон са 24 солда, од 8.85 до 9.09, као у очи каква велика рата.

Томе су разлози, по прилици, чисто економни. Једно, што је злато већ тако јако пало у цијени, да се то није могло одржати, јер није било према општем стању свјетскога промета; а друго што је злата почело нестати, не само из Аустро-Угарске, но и из њемачке, тако да је у берлинској царској банци (Reichsbank) ове године на неких 60 милиона мање злата (и сребра), но ланих. — Још су, ради нове заштитне царине у Америци, многе радности застале. У Бечу су пострадали седефари, те је неколико хиљада радника остало без хљеба.

Иначе нема политичких догађаја, којима би се та појама новчаног трговништа могла објаснити. Већ ако нећемо сп-менити мишљење Бисмаркова листа „Hamburger Nachrichten“, да су руске мановре око Ровна, које су дивно успјеле, биле управо *огледни рат* (Probekrieg) против Аустрије; јер толико војске још никад нигдје није било на окупу ради самог вјежбања.

ДОПИСИ.

Шавник, 14. Септембра. — Народ и његове мисли. — Радимо — подржавајмо заједницу, мобу и зајам! — Пут, жито и школа.)

Господине Уреднице, Ја нијесам намјеран никог вријећати — боже сачувај! износим на јавност мисно слободнога народа; а мисли су неограничене, оне се вију по небесним висинама, и по морским дубинама, а особито у слободним земљама — као што је наша Отаџина.

Слобода је све и свја, овај народ ни је могао бити роб, кад је на највишем јеру беда турска царевина, него и тада је бранио мачем и цесардаром свој драги зачицај; на то су га „Гусе јаворове“, потјегале те свједоче имена наших арабаша, као што је био Мият Томић и др. а дуго би их било рећати, то свједочи наша слобода, за коју имамо благодарити нашој

народној династији Петровић-Његоша, то свједоче наше криве пољане и студени мрамори, који су побијени врху чела седам царских наша, врху чела Алај-беговића и Ризван беговића, а то свједочи и страшни окршај на Мљетичку 31 септ. 1840, гдје паде сини Смаиљата Чешкић.

Молим Вас опростите ми, ја се пуштних дубоко у прошлост, сад да се повратим и да почнем о ствари, коју сам у наслову обећао.

Наш је народ здрав и чист, весела духа, необично јуначан, у свему хитар и разуман, ријетко се гдје могу родити бистри и разумни ученици, као код нас, све врлине које краше српско племе, бјеху својина овог српског кућића и његова станаовништва, као слобода која и данас влада међу народом, гостопримство, слава крсног имена. Но моба и заједница почеле су се губити, као што ћу ви доцније причати, а мјешавином, многе су се мане почеле у овом племени утемељивати.

Отрагу недесет година, код нас мало ко знаваше читати и писати, њига бјеше ријеткост, а о новинама не бјеше ни помена. — Данас, Богу фала, мало је кућа у којој није писменог чељадета, свуда се чита, па и политика је и у наше слободне колибике продра, као што ћу Ви овај примјер навести,

На освит Крстов дана, бјех изашао путем уз Превиш, да се по љекарском савјету прошетам по превинским шумама, и да се чистога ваздуха надишем. — По сред шуме води племенски друм, више — водопада „Скакавице“ бјех се уставио и уживах природне љепоте. Вода скаче с висине од 50 метара, и у свом скоку мијешајући се са сунчаним зрацима, производи седморобојну дугу, у њеној природној љепоти. Сједнем на стијену, запалим цигару (ђавољи тамјан) и нехотично погледам на десно, кад на једно пет шест корачаја од мене, сједе два сељака и одбијајући иглод црних бркова густе димове љешанске дограме из дугих чибука, разговарају се овако: „Бога ми, куме Јанко, ка си ти пријатељ с поном . . . . а њему долазе новине из свијета, шта се у њима чита?“ — „Вала куме јучер сам био код њега, а бјеше му дошла руковијест новина свакојаких, а ти знаш њега, он не чека да га молиш, него сам ти почне читати. — Говораше да у Цара Московскога (Бог га живио!) има пет милиона оружаних војника, и то каква војника — као вастре живе, а и у нас се рече „етога као Москов“ а у Шумадији половину милиона војника“ — „Јесули они какви, куме Јоване?“ пресече га Василије. Јесу брата, као и ми, а како нијесу, кад су оно наша браћа, а имаим по коме доћи, помисли, какав је био: Карађорђе, Милош прађед Краља Александра, па Вељко, Младен Дробњак, Чушић и во би ти их све избројио, а особито што су им тобдије, одвојиле, мимо вас свијет.“ — „Фала Богу, куме Јанко јели прилке обеди се заратити, бјеше ли што о томе у новине?“ — Не знам, куме Василије, ове новине како ми поп прича, не могу знати, само што нагађу, ко ће знати бољу и царску — али што ми се чини, биће велико поклање, а ако то не буде одиста ће се нешто измијенити, и биће по нас Србе добро — а божа ти вјера, она здравца Цара рускога те је напало нашем Господару, није речена без неке; и слободно све што има војске у Русију и у Србију то ти је, као да је све у нас, а и они могу слободно држати, ово наше као своје, доста су нас . . . . душмани туђили, ема им сад све залуду, браћа се и покарају, па се по мире, а знаш: „брат брата на јаму води, ма небата.“ Данас ти Цри Гора Шумадија и Русија, љубе се, да не може бити боље ни љепше, чуо сам од мудријех људи, да наш Господар љуби Краља Српскога као сина, а Цар обојицу. — А, бога ми куме, примјети Василије, „и право је да нас љуби, браћа смо, а нигда га издали нијесмо, а особито Црногорци — по му се чудим како већ може тријети, ... душмане; те нам браћу газе, а може бити да он вреба згодну прилику: — ја не био друг оноемо ко му се противи, тешко ти га је њему — . . . .“

„Још ми прича поп из новина, и о овој Бугарској, она се све нешто мути, чини ми се да народ жели Русији, а страшно мрзе Књаза, ја не знам како га оно зваху, само знам да није Словјанин, чини ми се да је из Швабске — ја бога ми (а ево што сам ја жалим их)“ — „А немој тако, куме Јанко, нека их, душе ми ће доћи кока на сједало, чим се орао накостреница — но фала Богу, били нам ова наша потлачена браћа, пали у наручје, у случају рата?“ — „Бише брата, ка небише, они то не могу ни да ишчекају“ — одговори Јанко — Устајући дода Василије; „Бога ми нама је лако, само треба кућу унутра запалити, вјере ми, још ако је та Француска с Русијом, цно нам свијет пишта не може, а Солун је још у рукама Султановим, и он би нешто чинио — али свакако над у Бога, сложићемо се сви уједно.“

Тако ти наш цво народ мисли, момчад су за ратом мачита, сва наша војска, жели браћи у помоћ, неустрашиви смо, а плећи су нам вруће — па што би Бог дао и срећа јуначка, а роду се треба одужити!

И најбогатији људи и народи раде — ко ради он има, а ко има онај и живи без досаде другога.

Највиша мана јест нерад, нерад убија с главе како појединога чољека, тако цијеле државе и народе — чим човјек неради, природно је и да нема, а немаштаиња ће га нагнати и да украде, ама које зло учини.

Сви велики народи, данашњи степен цивилизације достигли су радом, Нијемци су некада били дивљи, па погледај шта су постигли трудом и радом; а за примјер нерадних људи треба узети Арбанију, па кад их посмотриш, наћем их баш онакве, какви су били отрагу ето-двјеста година, а да су хтјели радити, и у напредак ићи, имали су од ког примити, ето им Италија на прагу кућњем — Ништа није човјеку немогуће, до једино мртвацу поклонити васкрснуће. Љуту ће се преварити онај који би рекао: „Ми биемо радили, но не мамо на чему“ — Имамо, ако хоћемо. Обрадоно нажњу бољу на наше њиве и ливаде, обрадоно их као што треба, очистимо их каменитих гомила, преоримо у дубоко, гнојимо, не чекајмо кишу, кропимо овом водом те имамо на земљи, не бечимо све у небо, не остављамо све да нам Господар добави и покони. Гајимо: овце, говеда, коње и свиње, спаримо их са бољим расама, па ће и млад бити боља. Знаш, не може се све о једном, полако, постепено, па ћете виђети како се може и како се напредује. Радови су различни, дана нема, кад радиш, неће нешто својој кући приврједити.

Бог не брани радити, него вели: „Помози се помоћи ћу ти и ја!“ Узрадоно сваку стону земље, имаћемо жита, кунуса и кртоле — гајимо овце и краве, имаћемо бијелога мрса, имаћемо вуне за одијело и коже за обућу. Домаћи кад угоји четири свиње, двије нек остави дома, ето му доста мрса међу велику породицу, а двије да прода, ето му новац у кућу, да га употреби на најужније ствари. Клонимо се туђинштине, чувајмо новац, љубимо своје и њим се задовољимо. Све што сељак има, ништа нек му није на одмет, све нек употреби, нек се никаква рада не стиди! Учине занате, није све ни у сабљи, наши ћаци маом уче војне науке и права, а смир бих се заклети, да од свих наших ученика на страни, не учи ниједан земјодељску школу. (Имамо сад једног у Тобору, у Црној Гори) или какав занат — Туђи нам све понесе, па пошто пређе границу смије се у шаку — Јадан брата! Вјеруј ми, срамота није ни ковати, нити дрво љезати, а нигда че јеку може старост да осмигура. Радимо днени и ноћи, учимо занате — Па само у десетину година видићеш колико ћемо бити напреднији. Кад народ ради, онда и има, а имућем народа умножаје се и имуће државно. Кад је државна благајна пуна, онда држава напредује у свим струкама и на пољу провјетје и индустрије; а утврди се и с увјног гледишта — а у празној држави ни најмудрији државници не могу ништа учинити. Радимо браћо днени и ноћи! Гдје је заједница, ту је лакше и радити; заједницу треба подржавати, више руку више и узраде. — Заједница подржава читаве државе, а диоба их упропасти — њемачка царевина је састављена из неколико мањих држава, па данас стоји међу првим јевропским државама. Јако гријеше наши младићи, који данас маом својом жидбом, проузрокјују дубу у кући. Лијено је погледати пуну кућу чељад, гдје је ред и слога, ту ти све једном душом дија. Ето за примјер фамилија Вуковића, ту ти је 65 чељад, та кућа стоји високо у имању; вишоштина је сиротиња „Мало рука малена и снага“.

Помозимо један другога, подржавајмо мобу и зајам, а ако нећемо један другоме а да комећемо? Особито помозимо сиротама и удовицама. — Чувајмо те дијене обичаје, те су нам их дједови на аманет оставили!

Како чујемо ето нам и колски пут: — Наш неузорни Господар, коме је добро народа и његов напредак, све и свја, послао је В. М. Врбицу, тог примјерног трудбеника, да кроз Дробњак омјери пут колски.

Жито је јевтино, 1½ кило јечма 8 новч. а пшеница 10 новч. Кртоле 1½ кило 2 новч. А биће га доста, чим се уложи рад на пут.

Како чујемо ове године, наша четвороразредна осн. школа, имаће само два млађа разреда. Заиста би добро било, кад би Високи Министарство Пр свјете, дошито трети и четврти разред, једно што је она школа на средини три дробњачке капетаније; а друго и ако нас је много стала, а она је бар уређена.

Надамо се да ће наша школа остати четвороразредна. — Нињшићка нам је далеко, а и велики дио Ниве мога би своју дјецу овде шиљати у школу.

Угљеша Томић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 28 септембра.

(Из Двора.) Педесети рођен дан Његова Височанства Књаза и Го-

сподара нашег, прослављен је у уторак 25. о. м. свечано. У очи тог веселог дана наша пријестоница окитила се у свечано рухо: пригорским, српским и руским заставама. У вече сва јавна зданија и приватни домови, сјајно се осветлише. Кроз улице била је нека ванредна живахност: сваки се спремао за весели год. У уторак послје 9¹/₂ часова сва звона са наше саборне цркве огласише православномо цетињскоме грађанству, да је божанствена служба започела. Чета гардиета са барјаком и командирима и пуној парадној већ је била упарађена пред Свијетлим Двором. Професори гимназије и богословије са учитељима и учитељицама освијетлише школе, допритише у цркву школску омладину. Велики број цетињског грађанства обојег пола дошао је у саборну цркву да се Свевишњем Богу помоли за свог љубљеног Владана и Господара. Службу божју служио је Пресвештени г. митрополит Митрофан, уз припомоћ цетињског протојереја г. Крста Мазановића, дворекотрополитског протођакона г. Филипа Радичевића, бајичког пароха г. Марка Мартиновића и осталих свештеника.

У 10 часова чета гардиета са гардијским командирима дошла је пред цркву и успоредила се у манастирској авлији. У 10 часова и 30 минута трубачи дадоше знакове, да Њихова Височанства долазе. Командири заповједише гардијетима пред прса. У тај мах дођоше: Њихова Височанства Књаз Господар и Књагиња Милена, Њихове Свјетлости Пријестолонашљедник Књаз Данило, Велики Војвода Зетски Књаз Мирко, Књаз Петар А. Карађорђевић, Кнегиња Јелена и Ана и Велика Војвођиња Госпођа Стане. У пратњи су им били у потпуној гали: сви министри и великодостојници, Војвода Петар Ст. Вукотић, војводе и главари цетињски, чланови Великог Суда, сви придворни чиновници, наставници Њиховијех Свјетлости Г. полковник Н. Р. Овечић и проф. Пиге и све цетињске војне и грађанске власти. У 11 часова дођоше у цркву сви преставници странијех дворова са својим секретарима у потпуној парадној. Његово Височанство, Његова Свјетлост Књаз Нашљедник, Књаз Петар А. Карађорђевић и сви наши великодостојници, посели су црковне ленте Данила I. преко рамена. Послје свете литургије слиједило је благодарење Свевишњем Богу и многољествије. Јектенија одговарала је наша пјевачка дружина потално. Међутим наша млада музика стајала је спремна да нас изненади својом милозвучном свирком. Кад је свршила служба божја загриваше тонови са тајне, а из тридест и шест разних инструмената забори: „Убавој нам Црној Гори“. Све су се жеље у једну слилу: поживи нам, драги Боже, на многаја љета сретно, здрава, честита и весела нашег оштељубљеног Књаза и Господара и вас владаљачки Дом.

Уз милозвучну свирку: „Радо иде Србин у војнике“, шло се у Свијетли Двор на честитање. Његово Височанство извољело је примити честитке и подворења у великом салону: престаника странијех дворова са секретарима, наших министара и великодостојника, црквених власти са г. Митрополитом на челу, чланова Великог Суда са својим председником, војничких и грађанских власти и много отмијеног грађанства. Свакога је Узвишени Владар ошиски дочекао и многијема милостиву ријеч изрекао. Поживи нам Га, праведни Боже, до најскрајне старости, Српство те моли!

И у капели вишег њевојачког Института било је молебствије и благодарење Свевишњем Богу.

У вече, пред Дворцем Свијетлог Нашљедника, наши млади музичари свирали су неколике одабране комаде међу којима и нашу „Химну“ и „Радо иде Србин у војнике“.

* * *

У сриједу вече био је у Свијетлом Двору објед у част ц. отоман-

ског изванредног посланика и онуномоћеног министра Тевзић-беја. Уз посланика и секретара посланства Г. Мехмед-беја, био је позват и министар иностраних дјела, Г. Гавро М. Вуковић.

Његово Височанство замолило је ц. отоманског посланика, да и он испоручи Његову захвалу Њег. Цар. Величанству Султану, на прелијеном дочеку Његова Зета и Шћери, Њих. Цар. Височанства Књаза и Књагиње од Лајхтенберга.

— Данас се навршило пуна година дана од кад је провидност божја обдарила Њихова Височанства трећерођеним Сином Књажевићем Петром, Великим Војводом Захумским. За то јутрос прије 11 часова, чинодјејством Пресвештеног Г. митрополита Митрофана и осталијех нашијех свештеника, а у присуству Њена Височанства Књагиње Милене и свијех одраслијех чланова Узвишеног Владалачког Дома, свијех министара и великодостојника, школске омладине са својим наставницима и наставницама и лијеног броја цетињског грађанства, обдржавано је у „придворној“ Светој Богомољи благодарење Свевишњем Богу и многољествије, да Свемогући Господ Бог укријепи и оснажи маленог Књажевића. Амин, дај драги Боже.

(Освештавање цркве). На рушевинама старог манастира који је подигао 1484 год. Иван бег Црнојевић, Његово Височанство Књаз и Господар наш, извољило је отрагу четири године заповједити, да се о Његову трошку озидна на немоје мјесту гдје је била Иванбегова црква, нови храм у славу Рождества Пресвете Богородице. Ова нова црква проширијех дана коначно је довршена. Црква је сазидана из бијелог фино петесаног камена. Цркву краси шестоуглоно кубе и лијени звоник са три дивна звона. Црква је мајеторски дивно израђена у чисто православном-српском стилу. Око прозора на кубету урезата су великим словима ови стихови из светијех књига: **ПРИДИТЕ КО МНѢ ВСИ ТРУЖДАЮЩИЕСЯ И ОБРЕМЕНЕНИ И АЗЪ УПОКОЮ ВАС. ВЛАГОСЛОВЕНЪ ГРЯДЪИ ВО ИМЯ ГОСПОДИѢ. ПРИДИТЕ ЧАДА ПОСЛУШАЙТЕ МЕНЕ, СТРАХУ ГОСПОДИНО НАУЧУ ВАСЪ. ДИВЕНЪ БОГЪ ВО СВЯТЫХЪ СВОИХЪ БОГЪ ИЗРАИЛЕВЪ. ГОСПОДИ СИЛОЮ ТВОЕЮ ВОЗВЕСЕЛИСЯ ЦАРЬ. НА ТЯ ГОСПОДИ УПОВАША ОТЦИ НАШИ, УПОВАША И ИЗБАВИЛЪ ЕСИ Я**

На црквеном прочету, извад великијех врата, урезано је у стапу камени:

СВЯТЫЙ ХРАМЪ РОЖДЕСТВА ПРЕСВЯТЫЯ БОГОРОДИЦИ ВОЗДВИЖЕ БЛАГОВѢРНИЙ ГОСУДАРЪ КНЯЗЪ ЧЕРНОГОРСКИЙ

НИКОЛАЈ ПЕТРОВИЧЪ НЪГОШЪ ВЪ ЛѢТО ОТЪ СОТВОРЕНИЯ МИРА 7394, ОТЪ РОЖДЕСТВА ХРИСТОВА 1846, НА ОСНОВЪ ВИШЕИ ЗДЪ ЦЕРКВИ СОЗДАВЪИ БЛАГОВѢРНИМЪ ГОСУДАРЪМЪ ЗЕТСКИМЪ ВЪ ИМЪНОМЪ ЧЕРНОЕВИЧЕМЪ

Црква у оште, тако је мајеторски сазидана и би рекао, да је из груде шехера изрезата. Унутрашњи украс диван је. Скупотијени и богато позлаћени „иконостас“ са Светим Иконама на њему, израђен је у Русији, у најновијем руском стилу. Све је укупно управ дивно, да би се с овом новом нашом црквом и виши град подичити могао. Ова Света Богомоља, задужбина нашег Узвишеног Владана, освештана је у сриједу 26. ов. мј. У очи днева опредјељеног за освештање, чинодјејством Пресвештеног Г. Митрополита, отијеване су у новој цркви вечерње молитве. У сриједу у јутро у 8 часова започело је освешћење водиче, а за тијем свети чин црквеног освештања са литијом око цркве. Сви министри и виши чиновници били су при освештању; а и много цетињског грађанства бјеше се окупило. У 9 часова започела је света литургија. У вријеме св. јевањђеља дођоше у цркву Њихова Височанства Књаз-Господар и Књагиња Милена, сви одрасли чланови Владалачког Дома са великом пратњом.

Иза „Причасног“ које је пјевао наш „пјевачки хор“ — при отвору светих Двери, Пресвештени Господин Митрополит, држао је пригодно слово, од којег доносимо нашијем читаоцима само некоје тачке које смо могли унмтити, јер се надамо да ће проповјед Г. Митрополита, бити печатана у нашој „Просвјети“.

У својој проповједи Пресвештени Г. Митрополит напоменуо је лијепо, тачно и разговјетно све узроке, који су приморали Иван-бега, Господара Зете, да тражи себи закљоншта у овим кршевицама. Јасно је казао Г. Митрополит како је Иван-бег подигао храм божји у славу рождества Пресвете Богородице, а уз цркву и манастир за монашеску свету обитељ, и свој дворца. Приподобно је Г. Митрополит и оно мучно доба првог Владике Владара из куће Петровић-Његоша, Данила I. са данашњим бољим и сретнијим данима. Јасно је рекао Г. Митрополит: „да пријатељска веза са веломожном, једнокрвном и једновјерном браћом нам Русијом, од оног времена (од „владике Данила I.) на све до данас, не само што се прекидала није, него од времена на вријеме, све се више потврђавала и јачала. . . . — Иван Црнојевић, негда невољом приморан, успоставио је био и пријатељство са грабљивом млетачком државом; а његов Узвишени Нашљедник Књаз Никола, данас родственику везу снаја и веже с православнијем, једновјернијем и једноплеменнијем Царско-руским Домом — са највећом и са најмоћнијом државом на свијету“.

Његово Височанство наш премилостиви Господар и Књаз — закључио је Г. митрополит — не само да нам по примјеру негдашњијех српскијех Владара многе задужбине подиже, које ће нас кријепити у хришћанској побожности, и у којима ће се подизати хришћанске молитве за спасење наше и за спасење земље наше; него нам Он и иначе у свакоме доброме дјелу показује пут, по коме ћемо угодити Богу, и на овоме свијету сваку срећу и сваки напредак постићи и т. д.“

За светом проповједи, Господин Митрополит је дао свој свети благослов; и овим је свршен овај свети чин освештавања храма божјег, тог видљивог споменика, који је Себи подигао наш Узвишени Владалац.

— Приликом доласка у Црну Гору Њиховијех Императорскијех Височанства Књаза ГЕОРГИЈА РОМАНОВСКОГ, Војводе Лајхтенбершког, и Књагиње СТАНЕ НИКОЛАЈЕВНЕ, наш Радоје Црногорци нашцао је ову

Добродошлицу:

На све стране од мора до Таре
Данас збори народ Црногорски:
„Добро дош'о са Твојом Књагињом
Пријатељу Књаже Романовски!“

„Добро дош'о Пријатељу сјајни,
С Твојом милом Соколином сивом!
Добро дош'о к нашем Лољеву
Са његовом славном одивом!“

Тако народ Црногорски збори:
Кроз његово соколско стјење
Узносџи ЗЕТА и ОДИВУ:
Као биеер и драго камење.

(„Figaro“) од 28 сент. (по новом) јавља ово:

„Дознајемо да ће се брзо вјенчати Г-ђа виконтеса Битлер, почасна дама Г-ђе контесе од Париза, са контом Албивилдом. Г-ђа виконтеса Битлер, удова од неколико година, шћер је конта Сересеја који бјеше министар Француске у Персији, а унука маркиза Риминија, вел. посланика у Шпанији и у Белгији, под краљем Луј Филипом.“

Контес од Албивилда има у Бретањи лијепи дворца Шатеље, близу Динана.

Његова је породица старином из Ирске, а дошла је у Француску са краљем Јаковом те је овдје и остала.

Свадба ће бити мјесеца октобра.“

Толико „Figaro“. Ми само додајемо да је виконтеса Битлер сестра нашега пријатеља, секретара посланства при Двору Њег. Височанства нашега Господара Књаза, Конта Р. Сересеја.

Ми честитамо нашем пријатељу породично весеље, и ако му је то одложило повратак на Цетиње

(П. А. Ровински) врнуо се у промилу недјељу из Подгорице, но, на жалост свијех својих пријатеља, у слабом здрављу. У најживљем раду, око неконавања Дукле, снашла га је бјелоћа са љутом грозницом. Опасности велике, хвала Богу, нема. Боник се полако опоравља, но је толико ослабио, да ће требати повнише времена, док дође до пређашње снаге. И у тој невољи могао је наш пријатељ видјети, колико је омиљен у свијех знацима: Од посланика вел. држава до простих Црногораца, све се то изређало око постеле му, да му разгали боничку самоћу и чаму.

Први том великог дјела П. А. Ровинскога, „Черногория“, издаје ц. р. Академије Наука, готов је, но ми га још нијесмо добили, јер ни сам издац нема више од једне књиге.

(Наши Музичари.) Тридест и шест их је на броју, све младијех Црногораца сваки испод осамнајест година! Капелник им је млади Чех, г. Фрањо Вимер, који рекао би, да је једногодишњак са својим ученицима. Нашу младу музикалну дружину овим дана први смо пут слушали: било у школи на покушајима или јавно на пијаци; те заиста можемо казати да нас управ изненадише. Ако промислимо да је само мало мјесеца од како г. Капелник своје младе ученике музици поучава, доказ нам је, да је г. Вимер кроз ово кратко доба права чудеса починио. Не само корачнице него и друге помучније комаде, у којим и стари музичари требају доста опрезности, ученици г. Вимера одвираше вјештачком тачношћу; а поједини свирачи, рекао би, стекше вјештину старих искушаних музичара. Раздјела музикалне „партитуре“ врло је вјешто удешена за укушни слог; све потребито за складну армонију, Капелник г. Вимер, знао је вјештачки удесити, и тако, е би рекао, да су наши млади музичари постигли постојаност старих искусних музикалних четом — војничка је. Команда у свирци, команда у кретању, права је војничка команда. Музика је под непосредним надзором нашег војеног министарства од којег зависи и г. Капелник и млади музиканти. Халине су им укусне е „лиром“ на капици. Ако устрају у науци по сад као што су до сад, нашим је младим музичарима најбољи успјех зајамчен. Младоме капелнику, г. Вимеру, честитамо на досадашњем успјеху. Напријед, чешки сине, напријед истијем путем — добар је.

— И наше „Пјевачко Друштво“ одликовало се овим дана ноталијем вјешћем при божанственој литургији. Литургији су појали по композицији Борђанској у три гласа (terzet) лијепо и мелодијно, а особито у прелазима армоније, опазили смо окушану вјештину. Жалити је само што су у маломе броју. Желимо даље, да и остали угледнији и изобразљивији наши младићи, придруже своје млађане сласе и ступе у наше „Пјевачко Друштво“. Сво собијех младића с добрим гласовима, Богу хвала, имамо на избор. Хоће се само добре воље.

— Данас је дошло на Цетиње италијанско „пјевачко друштво“, које намјерава пјевати у Зетскомо Дому. Друштво предводи Г-ђа Gerstoft.

Књижевност.

Примили смо на приказ: **Летопис** Матице Српске уређује А. Харић, књига 162. 1890. Свега друга, у Новоме саду, српска штампарија дра Свет. Милетића 1890.

Преглед: I. Историјско-критички преглед словено-српске граматике до године 1874. Написао Ђорђе Магарашевић. (Свршетак.) II. У горњој Славонији. Путосне слике од Мите Петровића. (Свршетак.) III. Треба ли да нам је књижевност патриотична. Од Марка Цара. IV. Уштење титулског крајинског шајкашког батаљона у аустро-турској рату године 1788—1790. Написао

А. Букић. (Свршетак.) V. Крипка. Трагедија у пет чинова. Написао, Н. В. Ђорџић. VI. Књижевност. На селу и прелу. Слике и прилике из ерског народног живота. Написао П. Адамов. Оцјена Милоша Н. Пејиновића. VII. Гласник из ерског и словенског свијета: Прослава 40-годишњег књижевног рада Змај Јована Јовановића у „Книжовној друшћини“ у Будим-Пешти.

An der schönen blauen Donau, V. Jahrgang, 19. Heft.

У овој 19-ој овогодишњој свесци тог двојмесечног бечког издања, које у њемачком читалачком свијету постаје сваке године све омиљеније, назначен је у прегледу и овај прилог: G. von Gyurkovics (Wien): „Serbische Lieder“ (Б. ил. Ђурковић, у Бечу: „Српске пјесме“).

Ми смо већ имали прилику приказати својим читаоцима пјесму нашега Књаза „Онамо, онамо...“ у лијепом њемачком преводу г. Ђ. Ђурковића, тог врједног ерског и њемачког новинара и познатог саборника.

Сад је бечком листу приложио опет двије од најпознатијих и најомиљенијих наших пјесама: Змајева „Селим бег“, (Нема таве дуле —) и народну пјесму „Вино није Дојчин Петар“, варијететски бај. Обје су повијемчене потпуном вјештином преваљачком и необичним укусом, а варијетету има је доста тешкоће да савлада. Упоредивши обје пјесме, чини нам се да му је „Дојчин Петар“ zgodније и лакше повијемчен од Селим-бега, гдје се није могло у њемачком наћи слика, који би одговорио а у ли и бу ли ерског оригинала. Ипак признајемо преводиоцу у заслугу, што му је прече било, вјерно и zgodно превести смисао, по силном тражити сличности.

При „Селим бегу“ није назначено да је то Змајева пјесма. Како се та пјесма ијева по свему народу, можда је преводилац узео, да је већ постала народна, те јој не треба ни именувати пјесника. То је занета највиша похвала народном пјеснику, тим више, ако је учињена нехотице.

Изашла је VIII свеска „Нове Зете“ са овом садржином:

1. О тридестогодишњици владања Њ. В. Књаза Николе.
2. На гробу Њ. С. Књазице Зорке Карађорђевића, пјесма Ј. П. Липовца.
3. — Из Витешкога доба. Приповијетка М. Цара.
4. — Дјевојка Справљеница, прво дјејство драмско дјело од Никше Градића.
5. — Пјесма с пута П. Од Л. Томановића.
6. — Из записника негдашњег младика. Одрив Срца. Пјесма од Драгољуба.
7. — Преводи с италијанскога. Т. (S. Stecchetti) Од Мезреланија. Ђуба.
8. — Народне приче. У. Сиромас и златан прстен.
9. — Народни јуначке пјесме. IX. Женидба Николе сардара.
10. — Књижевни преглед. 6. Program vel. gimn. u Dubrovniku 1888 i 1890. од М. Драгољуба.
11. — † Иван Мажурашић.
12. — Јавна преписка уредништва и администрације.

ОЧИНЦИ И ПАБИРЦИ.

Док смо још при Свет. Николајеву, да се „објаснимо“ још о нечему. Он је, у ови избору за нар. скупштину, објавио у „Виделу“ два посланија својим вјернима. Оба су прекрасно сложена и чисто кинте родољубљем, слагом и преклињањем на измјерење страначког раздора. Но у првом посланију, „поштованом оцу Куњежевићу“, налазимо и ово мјесто:

Данас о Краљевини и независној Србији нико не води рачуна. Њенога представника у Турској убијају мучки, и она није у стању да добије оно, што би једна дивљачка државица у Африци добила од ма које европске силе: да се ода почаст њеној, невином крвљу, попрсканој застави.

Не бојте се, овом се приликом нећемо упуштати у „јеникословне ситуације“. Нећемо замишљати за необични облик њенога мјеста обичнијег њена, нећемо се заустављати на германизму није у стању (nicht im Stande); допустити ћемо и да се ода почаст, и ако то никак о није ерски по би се рекло боље да се учини почаст. Све то на страну. Но ћемо запитати Г. Свет. Николајевића: Која је то дивљачка државица у Африци, која има свога представника ли у које европске силе? Исто тако бисмо молили г. професора Велике Школе да обавијести наше незнање, у каквој су почаст заставе у дивљачким државицама у Африци? Овијех дана билежили су новине неку невољу ради изјаве у афричкој републици Либерји. Но Либерји, и ако

је сиромашна, вугарска република, ипак није дивљачка. А колико се сјећамо, ни један од познатијих путника по „дивљачкој“ Африци, као што су Ливингстон, Станли и др., није наплалио у дивљачким државица ни на заставама, у јевронском смислу те ријечи, а камо ли на „одавање почаст“ каквој застави.

Но кад бисмо замислили, да која варијететна дивљачка државица у Африци има заставу којој се „одају“ почаст кад бисмо замислили даље, да та дивљачка државица има ма у које јевронске силе свога представника; на кад бисмо замислили још надаље, да та застава буде „попрскана невином крвљу“: Тек тада настаје питање, дали би та дивљачка државица била „у стању да добије — да се ода почаст њеној, невином крвљу, попрсканој застави“? Многе би нам било мило кад би нас г. Свет. Николајев и о том обавијестио, како би то удесила дипломатија дивљачке државице да добије својој застави „одавање“ почаст? На прилику, ако не би успјела писменим путем, би ли довољно било да попримити ратом, или би морала потрудити своју флоту чак до Ливерпула, Бреста, Хамбурга, Специје, Трста, или — Владивостока?

Но, збиља, јели истина г. Световице, ако бога знате? Зар Стојан Новаковић „мучки убијен“?

— Који Стојан Новаковић?

— На, нема два Стојана Новаковића. Наш славни књижевник, наш пријатељ, и ваш колега-академик, извапредио посланик и оцуномоћени министар у Цариграду.

— Ако ти што рече о њему?

— Па не рекостели ви: „Њенога преставника у Турској убијају мучки“?

— Та то се тиче пок. Луке Маринковића. Стојану, хвала Богу, није ништа.

— Луке? Па што не речете ерског вицекоосу у Приштини, но „представника Србије у Турској“?

— Као да то није све исто. И вицекоосу је представник Србије, док нема у том мјесту старијег, а Приштина је у Турској, дакле, ако је математика истинита наука: Лука Маринковић — претставник Србије у Турској.

— Quod erat demonstrandum. Имате разлога, бога ми. Опростите. Но ипак, могли сте нас не препадати тако, само да сте рекли: „Једног њеног“; или „једног од њених представника“; овако пак — Али сад нећемо дуљити, само кад је Стојан жив и здрав.

* * *

Не можемо се растати с тим бројем „Видела“, у коме је горехваљено посланије, а да се не задржимо мало на једној правописној ситуацији. Из „Фигарова“ Coullisses du Boulangerisme напомиње се састанак ђен. Буланжера са принцом Наполеоном у Прагану (sic: Prangins). Ту се вели, како је принц ђенералу понудио — асил. Мало даље: „Да, ђенерале, то је сабља првога конзула Француске, и када ви вратите Француској. Елиза и т. д.“

Асил мјесто обичнијег асил, не само да није погрешно, но би било још правилније, јер је ријеч грчког поријекла, и ако је до нас дошла са запада, гдје се свуд изговара асил. За то ми не бисмо томе ни замјерили, да нијесмо запазли, како неки — на прим. докторашњи професор вел. школе и садашњи начелник министарства иностраних дјела у Београду, др. М. Ђ. Милованић — с пуним увјерењем пишу цивилизација, што је сасвим погрешно, већ ако није београдски професор чинно тако дубоке студије о изговору старих Римљана, да мисли тим оборити давнашњу навику свијех данашњих латинских племена.

Према томе, по закону компенсације мора бити конзула, и ако у тој ријечи оно с сва латинска племена изговарају ка ми своје с. Па чак и Елиза! То се зове бенавити се.

ПРОСВЈЕТА

Извјештај књижевног одјелања „Матице Српске“ о књижевном раду.

Свршетак.

Одређена је накнадно награду од 60 фор. А. Букићу у Задру за оцјену му, штампану у 157. књизи „Њетониса“ на дјело Г. Витковића: „Прошлоет, установа и споменици угарских краљевих Шајкаша од 1000—1872.“

Истом писцу Авраму Букићу одређена је награда од 80 фор. за чланак му, штампан у 161. и 182. свесци „Њетониса“ с натписом: „Учение тителског крајинског шајкашкиг батаљона у аустро-турском рату г. 1788—1791.“

Нијесу примљени ови саставци:

1. „Нове пјесме“ Милутина Вукашиновића из Млаке.
1. „Уложа и глаголска буква“ од М. Симеона Кончара, према оцјени Јована Живановића, и рукопис је враћен писцу по жељи му.
3. „Вилински сан“ од Петефија, превод од непознатог писца.
4. „Наука о животињству (зоологија) за ерске препариције и више дјевојачке школе“ од непознатог писца, пошто „Матица“ нема фонда за издавање школских књига.
5. „Момир“, трагедија у 5 чинова од Николе Ђорџића, — на основу оцјене Милана А. Јовановића.
6. „Гроб“, пјесма од С. Јов.
7. „Промјена сиротињске куће“ од Р. В. Т. — према оцјени Стевана Лекића.
8. Писма, која се тичу прве владавине Михаила М. Обреновића, поднесена од наследица пок. парона Јована Димитријевића из Нових Карловаца — пошто су многа од њих угледала свијета, а за посебно штампање истих нема се средства.

На оцјену су издани ови рукописи:

1. „Теорија комедије“ од Божицара Борџонског — најпорије пок. Миши Димитријевићу, а послате члану Стевану Милованову.
2. „Дисциплина природних посљедица“ од Косте Ђ. Николића — члану А. Варађанину.
4. „Три старе укинуте жупаније“ од Светозара Шахрака Нинића, — члану Илариону Руваруцу.
5. Члану дру Милану Савићу ови саставци Милоша Н. Пејиновића: а) „Литерална студија о приповијеткама Јанка М. Веселиновића“; б) „Прилог историји најновијег ерске књижевности: Ника Х. П. Весаровић, босански приповједач“; в) Критика на „Шумареву берку“ од Ст. В. Поповића; г) Критика на приповијетке Симе Матавуља „Из Црне Горе и Приморја“; д) „Новеле Вогобоја Атаноновића, литерарна студија“.
6. „На лијеп начин“, шаљива игра у три чина од дра Милана Савића — члану дру Ђорџу Дери.
7. „О симултаним и сукцесивним асоцијацијама“ од дра Милана Шевића — члану Васи Вујићу.
8. „Хемџска технологија“ од Раше Милошевића. Оцјена Бранка Ановића — члану Стевану Милованову.
9. „Може ли школа бити без тјелесне казни“ од Мите Нешковића — члану А. Варађанину.
10. Превод А. Сандића: „Фр. Готл. Клоппштока „Месија“, пјеванија у 20 песмопоја; песмоној I. — V.“ — члану Светозару Савковићу.

Враћена су на захтијевање писцима и без оцјене ова дјела:

- 1.) „Богомили“, драма у 4 чина, с предигром, од Милорада П. Шапчанина.
- 2.) „Шароперне тиче“, пјесме Светозара Манојловића.
- 3.) Оцјена Моје Медића на чланак Мите Петровића: „Сремско вино.“

По предлогу члана А. Сандића одлучило је књижевно одјељење, да покрене издавање „Зборника старинских споменика књижевних, који се тичу историје и живота народа нашег.“ У тај зборник могло би ући: Српска кроника деспота Ђорџа Бранковића, корпус теологије Јована Рајића, радње сабора, старинска писма знаменитих људи и сва акта званична у разним архивама. Пошто пак „Матица“ од свога прихода нема потребна трошка за овако издање, то је ријешено, да се књижевно одјељење образложеном представком обрати Његовој Свјетлости патријарху ерском Ђорџу Бранковићу, да поради код ерског народно-црквеног сабора, да у свом годишњем прорачуну намјењује по једну своту трошка на издавање зборника старинских споменика књижевних, а књижевно одјељење ће се састарати за редиговање и надгледање штампања.

О радњи одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Кољевића част нам је поднијети славној скупштини овај извјештај:

По утврђеном распореду изашло је од „Књига за народ“ пет свезака, и то: у 23., 24. и 25. свесци штампано је дјело: „Одмор и докољаца. Како да будемо напреднији, имућнији и виђенији.“ По

Стевану Нађу и другима прерадио и за наше прилике удесио Ђубомир Лотић.

У 26. свесци: „Рад и својина.“ За народ написао А. Виљчински. Превео с пољског и допунио Рајко.

У 27. свесци: „Ружа. О постанку, подизању и његовању њеном и избору варијетета ради домаће вртарске потребе.“ Написао Стеван Коњић.

У свесци 28-ој штампана се дјело: „Српски књижевници, I.“ од Мите Калића.

За „Књиге за народ“ примљене су даље ова дјела:

- 1.) „Пословице“, за поуку народу одабрао и по врстама распоредио Светозар Савковић, коме је одређено у име награде 12 фор. по штампаном табаку.
  - 2.) „Српски књижевници. II. дио.“ Од Мите Калића, и писцу је одређена награда од 20 ф. по штампаном табаку
- Није примљено дјело: „Дуван је отров“, које је по Арпаду Тереку извео В. Димитријевић — на основу оцјене дра Милана Јовановића-Батута.
- На оцјену су издани ови списи:
- 1.) „Штедња“, по Самуилу Смајсљу, за народ написао М. С. I. — члану дру Ђорџу Дери.
  - 2.) „Потребе за изражавање ерског народа“, од непознатог писца, — члану Стевану Милованову.

На молбу М. Д. Дејановића одређено је, да му се изда 100 фор. на рачун одобрене му награде за три дјела његова вођарству.

ПОЗИВ.

Српска вел. гимназија новосадска славиће 22 септембра (4 октобра) о. г. 25 година, од како је подигнута на 8 Разреда и од како је добила јавност, а на крају ове школске године 1890/1. издаће у својем годишњем извјештају историјачан и статистичан преглед свога дјелања за тих прошлих 25 година.

Ради увеличања те светковине позивају се сви они, који су за то врјеме свршили гимназијске науке на овој гимназији, и којима је у опште могуће, да на ту светковину дођу; а ради што потпунијег извјештаја о раду ове гимназије, који ће се на крају године штампати, умољавају се сви они, који су за прошлих 25 година на овој гимназији положили испит зрелости, да на писмено и у кратко јаве управу ове гимназије, које су године испит зрелости положили, гдје се сад налазе и какав положај заузимају у грађанском животу. За оне пак од отих, који су умрли, умољавају се њихови еродици или пријатељи и познаници, да јаве управу гимназијској, гдје су умрли, кад су умрли, и какав су положај у грађанству, заузимали до смрти своје.

У Новом Саду, 1 (13) септ. 1890. Управа срп. вел. гимназије.

НАЗНАЊЕ.

При свршетку прошле године изашла је из штампе и повезана тек у неколико стотина комада друга књига приповиједана С. Матавуља:

ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ И ПРИМОРЈА

која је због занимљивог и истинитог причања и лијепог ерскога језика, којим се Симо Матавуљ одликује одмах распродата.

Издавалац ове књиге Милош Драгић, пошто мени са многих страна нарудбине стижу дао је књигу још у 700 комада повезати, те се код мене купити може.

Овијем јављам свима онцијем, који су у мојој књижари ове приповијетке тражили, нека за сваку књигу у плаћеном писму 50 новчича пошљу, те ће је о нашем трошку код своје куће преко поште примити.

Цетиње, 21 јула 1890. Марко Л. Иванишевић, књижар.